

© EPOS YAYINLARI-81
inceleme

Yıldırım KOÇ
İŞÇİ/MEMUR – İŞVEREN İLİŞKİLERİ
Yeni Başlayanlar İçin Temel Bilgiler

Yayına Hazırlayan:
M. Serdar Kayaoğlu

©Epos Yayınları, 2012
©Yıldırım Koç, 2012

Düzeltili:
Bâki Alemdar

Kapak Tasarımı:
Epos

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:
epos

Baskı ve Cilt:
Sözkesen Matbaası (0.312) 395 21 10
Birinci Baskı, Ankara 2013
ISBN: 978-975-6790-98-4
Sertifika no: 16468

EPOS YAYINLARI
GMK Bulvarı 60/20 (06570) Maltepe-Ankara
Tel.Fax: (0.312) 232 14 70 - 229 98 21
eposkitap@eposyayinlari.com
www.eposyayinlari.com

Yıldırım Koç

İŞÇİ/MEMUR – İŞVEREN İLİŞKİLERİ

Yeni Başlayanlar İçin Temel Bilgiler

İçindekiler

Sunuş 9	
I. Türkiye'de Nüfus ve İşgücü	11
A. Nüfusun ve İşgücünün Yapısı	11
B. Kadınların İşgücüne Katılımı	14
<i>Kadının Özgürleşmesi: Ev İşi Yükü</i>	17
C. Çocukların İşgücüne Katılımı	16
Ç. İşsizlik	24
D. Gelir Getirici Bir İşte Çalışanlar	33
E. Uluslararası İşçi Göçü	36
F. Emekliler	40
II. İşçi Sınıfının Durumu ve Gücü	42
A. İşçi Kimdir?	42
B. İşçi/Memur-İşveren İlişkileri Hangi Alanlarda Düzenlenir? ..	55
C. İşçi/Memur-İşveren İlişkileri Hangi Araçlarla Düzenlenir? ..	56
Ç. İşçinin/Memurun Çalışma Koşulları ve Hakları Nasıl Belirlenir?	58
D. İşçiler/Memurlar Ne Kadar Güçlüdür?	60
<i>İşçi Sınıfının Tüketici Olarak Gücü ve Tüketici Boykotları</i>	64
E. İşçilerin/Memurların Çalışma Koşulları ve Ücretleri Ülkeler Arasında Niçin Farklıdır?	67
F. Grevler ve Eylemler	68
G. Uluslararası İşçi Dayanışması Ne Kadar Etkili?	70
<i>1 Mayıs'ın Tarihi</i>	78
<i>Uluslararası Sendikal Örgütlerin Politikaları</i> <i>Değiştirilebilir mi?</i>	100
III. Uluslararası Çalışma Örgütü ve Avrupa Birliği	102
A. Uluslararası Çalışma Örgütü ve Sözleşmeleri	102
B. Avrupa Birliği ve AB Mevzuatında Sendikal Hak ve Özgürlükler	113

IV. Türkiye'de İşçilerin/Memurların Çalışma Koşullarını Düzenleyen Mevzuat	118
A. İş Kanunu (4857)	120
B. Basın İş Kanunu (5953)	128
C. Deniz İş Kanunu (854)	129
Ç. 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname	130
D. Geçici Personel Kararnamesi (4/C)	132
E. Sözleşmeli Personel	134
F. Devlet Memurları Kanunu (657)	135
G. Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun (4817)	139
V. Türkiye'de Sendikal Haklar ve Mevzuat	140
A. Türkiye'de Sendikal Hak ve Özgürlükler	140
B. Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu (6356)	143
C. Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu (4688)	152
Ç. Türkiye'de Grev Hakkı	156
D. Türkiye'de Lokavtlar	162
VI. Türkiye'de İşçi Sınıfının Örgütlenmesi	163
A. Türkiye'de İşçi/Memur Örgütülüğü	163
1. Sendikaların Ortaya Çıkışı	163
2. İşçi Sınıfının Gücünden Yararlanma Çabaları	165
3. Sendikal Örgütlenme Biçimleri	168
4. Türkiye'de Sendikacılığın Geçmişi ve Gelişimi	169
5. Günümüzde Sendikacılıkta Yaşanan Bazı Sorunlar	186
B. Sendika ve Siyaset İlişkisi, Sendikaları Siyasal Partilerle İlişkisi	190
C. Sendikal Birlik	199
Ç. Sendika-İç Demokrasi	202
VII. Türkiye'de İşveren Örgütlenmesi	216
Serbest Bölgelerde İşçi İstihdamı	219
VIII. Türkiye'de Ücretler, Çalışma ve Yaşama Koşulları	221
A. Türkiye'de Toplu Pazarlık Hakkı ve Toplu İş Sözleşmeleri	221
1. İşçilerin Toplu Pazarlık Hakkı	223
2. Kamu Çalışanlarının Toplu Pazarlık Hakkı	230
B. Türkiye'de Ücretler ve Aylıklar	233
Aşırı Değerli Türk Lirası Politikası, İşgücü Maliyetleri ve Sendikalar	243
C. Asgari Ücret	244
Ç. Özel İstihdam Büroları ve Kiralık İşçi Büroları	248
D. Esneklik	252
E. İş Sağlığı ve Güvenliği	262
F. Özelleştirme	265
"Doğru Özelleştirme" Nasıl Oluyor?	272
G. Taşeronluk	273
Taşeronlukla Mücadelede 94 Sayılı ILO Sözleşmesi	282
Ğ. Kıdem Tazminatı ve Kıdem Tazminatı Fonu	283
1. Kıdem Tazminatı Nedir?	283
2. Kıdem Tazminatı İşçi İçin Neden Önemlidir?	284
3. Türkiye'de Kıdem Tazminatı Ne Zamandan Beri Var? Zaman İçinde Nasıl Değişti?	286
4. Kıdem Tazminatı Hangi Mevzuatımızda Düzenleniyor?	288
5. Günümüzde Kıdem Tazminatından Kimler Yararlanamaz?	288
6. Günümüzde Kıdem Tazminatından Kimler, Hangi Şartlarda Yararlanabilir?	291
7. Türkiye'deki Kıdem Tazminatı Uygulaması, Başka Ülkelerdeki Uygulamadan Çok Daha İyi mi?	294
8. Kıdem Tazminatı Nasıl Hesaplanır?	294
9. Kıdem Tazminatı Fonu Tartışmaları Ne Zaman Ortaya Çıktı?	296
10. 2012 Yılında Gündeme Gelen Kıdem Tazminatı Fonu Taslağı	297
11. Kıdem Tazminatı Fonu Taslağına Göre, İşçiler Fonda Biriken Parayı Hangi Koşullarda Alabilecektir?	300
12. Kıdem Tazminatına İlişkin 14. Madde Yürürlükten Kalkıyor mu?	301
13. Kıdem Tazminatı Fonu Taslağında İşçi Lehine Düzenlemeler	303
H. Sosyal Güvenlik	304
I. Türkiye'de Yönetime Katılma ve Sosyal Diyalog	316

Sunuş

Bu kitabın amacı, işçilerin, memurların, sözleşmeli personelin, geçici personelin işverenleriyle ilişkilerini ve bugünkü sorunlarını bütünlüklü genel bir çerçeve içinde özet olarak sunmaktır.

Bu bütünlük, "sosyal politika", "çalışma ekonomisi", "endüstriyel ilişkiler", "işçi-işveren ilişkileri" ve "insan kaynakları yönetimi" başlıkları altında ele alınabilir. Kitapta "İşçi/Memur-İşveren İlişkileri" başlığı tercih edildi.

Bu kitap, bu alanla ilgilenmeye yeni başlayanlar için düşünüldü. Bu nedenle birçok konuda en genel bilgi ve değerlendirmelerle yetinildi; bu konularda daha etraflı ve derinlemesine çalışma yapmak isteyenler için temel kavramların tanıtılması amaçlandı. Okumayı kolaylaştırmak amacıyla, alıntı ve kaynaklardan mümkün olduğunca kaçınıldı.

Kitabın konusu Türkiye'deki durumdur; ancak Türkiye'yi daha iyi anlayabilmenin yolu, en azından bazı konularda diğer ülkelerle karşılaştırma yapmaktan geçmektedir. Bu nedenle, çeşitli konularda başka ülkelerdeki duruma ilişkin bilgi verildi.

İşçi/memur – işveren ilişkileri alanına yalnızca bir başlangıç olan bu kitabın bu alanda daha kapsamlı inceleme ve çalışmaları özendirmesini diliyorum.